

Ilmastopolitiikan pyöreä pöytä 16. kokous

Aihe: Kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman (KISS2030) valmistelu

Aika: ke 8.6.2022 klo 10.30-12.00

Paikka: Ympäristöministeriön pankkisali, Aleksanterinkatu 7, Helsinki / Teams

Tausta

Kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman laatimisesta on säädetty ilmastolaissa (609/2015). Sopeutumissuunnitelma on osa ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää, joka koostuu ilmastolain mukaisista pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta, keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta ja sopeutumissuunnitelmasta, sekä erillisestä ilmasto- ja energiastrategiasta. Laissa ilmastonmuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan toimia, joilla varaudutaan ja mukaudutaan ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin sekä toimia, joiden avulla voidaan hyötyä ilmastonmuutokseen liittyvistä vaikutuksista. Laki edellyttää suunnitelman sisältävän riski- ja haavoittuvuustarkastelun sekä tarpeen mukaan hallinnonaloittaisia sopeutumista koskevia toimintaohjelmia. Uudistettavassa ilmastolaissa (HE 27/2022 vp) sopeutumissuunnitelmaa koskevaa sääntelyä täsmennetään.

Valmisteilla oleva kansallinen sopeutumissuunnitelma (KISS2030) on järjestyksessään kolmas kansallisen tason sopeutumispolitiikkaa ohjaava asiakirja. Suomen ensimmäinen kansallinen sopeutumisstrategia hyväksyttiin vuonna 2005 ja nykyinen kansallinen sopeutumissuunnitelma on voimassa vuoden 2022 loppuun. Suunnitelman toimeenpanosta julkaistiin väliarviointi keväällä 2019 ja parhaillaan on käynnissä arviointityö suunnitelman toimeenpanon kokonaisuudesta.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset ulottuvat laajasti yhteiskunnan eri sektoreille ja toiminnan tasoille. Tästä syystä toimia ja ratkaisuja sopeutumishaasteisiin on tarve suunnitella ja toimeenpanna laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Sopeutumispolitiikan valmistelu kansallisella tasolla on maa- ja metsätalousministeriön koordinaatiovastuulla. KISS2030 suunnitelmaa laaditaan yhdeksän ministeriön yhteistyönä, tutkimuslaitosten ja virastojen asiantuntijoiden tuella sekä vuorovaikutuksessa muiden sidosryhmien kanssa. Suunnitelmaluonnoksen lausuntokierros ajoittuu syyskuulle, ja KISS2030 suunnitelma toimitetaan valtioneuvoston selontekona eduskuntaan syyskaudella 2022.

Mihin sopeutumispolitiikalla pyritään?

Sopeutuminen kattaa sekä politiikkatoimia että konkreettisia käytännön toimia, joilla vahvistetaan muuttuvaan ilmastoon liittyvien riskien hallintaa. Sopeutumispolitiikalla pyritään ilmastonmuutoksen seurauksien ennaltaehkäisyyn ja vähentämiseen, niihin varautumiseen ja sopeutumiseen sekä samalla yhteiskunnan ilmastokestävyyden vahvistamiseen. Ilmastokestävyydellä tässä yhteydessä tarkoitetaan tietoista ja ennakoivaa kykyä toimia joustavasti säässä ja ilmastossa tapahtuvissa muutoksissa ja häiriötilanteissa, toipua niistä ja kehittää toimintaa ja varautumista niiden jälkeen. Tärkeässä osassa on myös toimialojen, ihmisten ja luonnon haavoittuvuuden vähentäminen ja

näiden sopeutumiskyvyn vahvistaminen. Uutena ulottuvuutena sopeutumispolitiikassa nousee myös sopeutumisen oikeudenmukaisuus (eng. *just resilience*).

KISS2030 on tärkein kansallista sopeutumispolitiikkaa ohjaava suunnitelma seuraavaksi kahdeksi hallituskaudeksi. Kansallisessa sopeutumis suunnitelmassa määritetään sopeutumispolitiikan tavoitteita sekä politiikkatoimia, joilla tavoitteita kohti mennään. Sopeutumispolitiikka ja sen toimeenpano ovat välttämätön osa ilmastopolitiikan kokonaisuutta.

Kansallisella sopeutumispolitiikalla toimeenpannaan myös kansainvälisiä sitoumuksia ja EU:n ilmastolain vaatimuksia sekä EU:n sopeutumisstrategiaa.

Suunnitelman visio ja päämäärät

Suunnitelmassa asetetaan pitkän aikavälin visio kansalliselle ilmastomuutokseen sopeutumispolitiikalle ja visiota konkretisoivia päämääriä. Tarkemmat tavoitteet ja politiikkatoimet määritetään suunnitelman aikajänteelle vuoteen 2030.

Visio:

Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa

Ehdotukset päämääriksi:

1. Yhteiskunnan ja sen toimijoiden tahto sopeutua ilmastomuutokseen on kasvanut.
2. Yhteiskunnalla ja sen toimijoilla on parantunut kyky ennaltaehkäistä ja varautua sekä tehokkaasti hallita luontoon ja yhteiskuntaan kohdistuvat ilmastomuutokseen liittyvät riskit.

Valmistelun tausta-aineistot

- Valmistelua tukee parhaillaan käynnissä oleva VN TEAS KOKOSOPU –hanke, joka tuottaa kokonaisarvioinnin kansallisen sopeutumispolitiikan toimeenpanosta ja tulevaisuuden kehittämistarpeista. Tulokset julkaistaan elokuussa 2022. Lue lisää 4.5.2022 julkaistusta Tieto käyttöön blogikirjoituksesta [Tilannearvio sopeutumisesta ilmastomuutokseen luopu perustan kansallisen sopeutumis suunnitelman uudistamiselle](#).
- Ilmastomuutoksen taloudellisia vaikutuksia on selvitetty VN TEAS KUITTI-hankkeessa. Tulosten mukaan ennakoiva sopeutuminen ilmastomuutoksen vaikutuksiin on taloudellisesti kannattavaa. Lue lisää hankkeen 28.4.2022 julkaistusta [policy briefistä](#).
- Viimeisin Kansallinen sää- ja ilmatoriskiarvio laadittiin vuonna 2018 VN TEAS SIETO -hankkeessa. Tulokset on koottu [hankkeen verkkosivulle](#). KISS2030 valmistelun yhteydessä laadittavassa riski- ja haavoittuvuustarkastelussa tietopohjaa päivitetään parhaillaan.

Kysymyksiä keskusteltavaksi:

- Mitä suunnitelman päämäärissä ja tavoitteissa tulisi painottaa?
- Mitä näkökohtia sopeutumispolitiikan oikeudenmukaisuuteen liittyen olisi tärkeää huomioida suunnitelmassa?